

BÁCSKAI KÖZÉRDEK

A Bács-Bodrog vármegyei községi jegyzők egyesületének hivatalos lapja

Hirdetések árszabás szerint
TELEFON 14 SZ.

Főmunkatársak
KISS GYULA BERCSÉNYI JÓZSEF

Felelős szerkesztő
BERKOVITS MÁRK

Megjelen vasárnap
Egész évre 8 K, félévre 4 K,
negyed évre 2 K

Az élet és az iskola.

Sokszor halljuk hangoztatni a vádat, hogy az iskolai nevelés nem tartja szem előtt a mindennapi követelményeket, nincs tekintettel annak különböző megnyilvánulásaira, nem tárja fel a tanulók előtt titkait, a minnek természetes következménye, hogy a tanuló kikerülve az iskola falai közül, magára hagyatva, tehetetlenül áll. Szóval az iskola, — s itt különösen a középiskolát kell értenünk — nem nevel az életnek.

Hogy mennyire alaptalan ez a vád, azt hiszem, felesleges bizonyítanunk. Az iskolai neveléssel foglalkozó egyének teljes tudatában vannak mindenkor ama feladatoknak, melyeket meg kell oldaniok. Ezek a feladatok pedig nem arra irányulnak, hogy az iskolából kikerülő ifjunak kenyeret adjanak a kezébe s megélhetését biztosítsák, hanem hogy képessé tegyék őt a továbbhaladásra s neki azt az alapot nyújtsák, melyen céljai elérésére a legkönnyebben és legbiztosabban munkálkodhatik. A középiskola nem a szaktudományok iskolája, hanem közös nevelő intézet, mely tekintet nélkül az ifjunak követendő életpályájára, minden ifjut úgy nevel, hogy az kellő jártassággal bírjon az általános mű-

veltség által megkövetelt tudományos kérdésekben s hitében, erkölcsében, becsületben, jellemes meggyőzésében megerősödve tudjon jövő pályájára előkészülni.

Az feladatunkon kívül esik, hogy szoroson foglalkozzunk e feladattal, melyre a középiskolai nevelés irányul. Csak a fennebb említett vád eredetét akarjuk kutatni. Tény, hogy sok ifju, mikor kikerül az iskola falai közül, mikor nem érzi mindenben a tanár szigorú tekintetét, mikor nem kell attól félnie hogy tetteiről számot kell adnia s az esetleges büntetést el kell szenvednie, letér az igaz utról és nagyon könnyen félredobja magától a nyílt, az őszinte, az igaz meggyőződést s oly utakra téved, melyek az erkölcsi süllyedésbe vezérlik. Nap-nap mellett szomorúan tapasztaljuk, hogy a szeretettel, jóakarattal elhíntett mag sok ifju szívében terméketlen talajra talált, vagy más esetben nem volt senki, a ki az esetleg fejlődő kis virágokat öntözte, ápolta, erősítette volna. Bizony az élet sok esetben alaposan rácsafól reményeinkre és sok esetben megsemmisíti bizalmunkat.

S őszintén sajnáljuk azokat a szülőket, kik sirva gondolnak gyermekük jövőjére, kik hasonlóan a terméketlen földbe ültetett fához, csak tengődnek

s nem tudnak eredményeket felmutatni. Terméketlen talaj az ifjura a rossz társaság s maga az egész élet, ferde szokásaival, torz erkölcsével, képmutatásával és rossz irányu törekvéseivel. Megrontója az ifjunak a sok rossz alkalom, melyek előbb utóbb a bűn útjára viszik, ha nem bir kellő ellenállási képességgel, mely a vallás-erkölcsös meggyőződésből fakad. Hiába öntözgetjük a növényt, melyben megakadt a nedvkeringés. Az ilyen ifjunál is újra, az alapoktól kell megkezdennünk a jó utra való térítést. Ha pedig nem akarjuk, hogy gyermekeink oly könnyen eltévelyedjenek, akkor gondoskodjunk számukra mentő eszközökről is.

S ime, most tűnik fel szemünk előtt a család. Iskola és család, ogy két nevelési tényező, melyeknek együttműködése, összetartása, lehetetlen, hogy ne hozza meg a kellő eredményt. De ha nincs közöttük meg az összekötő kapocs, ha valamelyik elfeledi feladatát és nem követik, nem ellenőrzik kölcsönösen egymás munkásságának irányzatát, akkor szó sem lehet kellő eredményről. S valljuk meg, hogy itt van a legtöbb bajnak főforrása.

A kik mindenben és mindenütt az iskolai nevelést okolják, azok elfeledik, hogy a nevelésnek van még egy igen

Amerika kereskedelme és áruházai.

Ha úgy halad Newyork és vele egész Amerika ipara és kereskedelme, mint az utolsó 10 évben, maholnap teljesen függetleníti magát Európától, igen természetesen nem szólva a milliomosokról, akiknek mindig elegendő pénzük lesz arra, hogy hölgyeik divatszükségleteit Párisban és Londonban szerezzék be, mert az ottani finomult izlés részére még nem nyitották meg Amerika kapuit. De a rendkívül magas behozatali illetékek és a szigorított vámellenőrzés mellett a behozatal mindig csökken és ezzel párhuzamosan az amerikai gyári termékek minőség dolgában is mindinkább tökéletesednek. Aki nem látta, az elképzelni is alig tudja, hogy milyen Newyork kereskedelmi forgalma, milyen az élet nagy kereskedelmi házaiban, melyekben minden kapható a szó legszorosabb értelmében, tán élő állatokból eltekintve. Ez is újabb jelenség, mert ki vesz ma lovat Amerikában, amikor a helyi forgalom lebonyolítását csaknem teljesen az automobil vette át és egymagában Newyorkban kb. százötvenezer autóbilt tart számon a rendőrség! És ki vesz élő állatot, amikor husszállító vállalatok akár hónapokig is raktáron tartják és házhoz szállítják a legjobb, legfinomabb húst még amerikai pénzen is olcsóbb áron, mint azt a magyar mészárosok árusítják.

A kiskereskedelem középpontját az összes nagyobb amerikai városokban a Warehouse,

vagy departement Store-k képezik, a nagy áruházak, amilyeneket jól ismernek azok, akik jártak Berlin, München, Páris, London, vagy a többi kontinentális városokban. A Wertheim, Passage Kaufhaus, Tietz, Magazin Printemps, Louvre, Bon Marchais, a londoni óriási Hampton-áruház, jó emlékezetünkben élhet, de ezek valódi kismiskák az amerikai áruházak mellett, melyek közül mindegyiknek meg van a maga sajátos jellege. A fizetőképes közönség máshol vásárol, mint a középosztály és máshol szerzi be szükségleteit, akinek még számolni kell minden megkeresett centtel. Éppenséggel nem gondolok arra, hogy itt osztályozzam, vagy felsoroljam az összes áruházakat, melyeknek olyan nagy a forgalmuk, hogy mindig újabb áruházakat létesítenek 10—15 emelet magasságba, a régieket pedig a szomszéd házak megvásárlásával és újból való fölépítésével, a régivel akár összekötő hiddal való kapcsolatba hozattal kibővítik. Ezt tette legutóbb a Wanemacker áruház, mely a középosztály áruháza és amikor a hatodik, vagy hetedik emeleten levő hídon áthaladtunk az új Storeba, ott már nem is áruházat, hanem valóságos kiállítást találtunk. Magam jártam be vagy harminc nagy termet, kizárólag butorberendezéssel, asztalfőszereléssel, konyha és fürdőszoba berendezési kiállítással. Mindegyikben külön felügyelőnő, aki vigyáz a tárgyakra és ha kell megadja a felvilágosítást, mibe kerülnek esetleg a drága festmények és gobelinek, amelyek ugyancsak itt vannak kiállítva. Ugyanezen

üzletnek olyan méretű hangversenyterme van a 8. emeleten, amekkora a budapesti Vigadó terme, ahol télen, vagy az idény kezdetétől kezdve május végéig, klasszikus hangversenyekkel kedveskedik az üzlet látogatóinak, amikor nem kérdezik, vásárolt-e valaki akár egy cent árat, vagy sem. A lift mindenkit felhoz, aki a hangversenyt meghallgatni akarja és elsőrangú zenekarok és művészek jutnak itt szerződéshez, illetőleg nappali mellékkeresethez, mivel itt három órától hat óráig vannak a hangversenyek. És ugyanezen Wanemacker cégnek hasonló méretű áruházával találkoztam Philadelphióban, amint a pályaudvarról bejöttem a főforgalmi utcába. Nem kisebb méretű, de áráiban már szerényebb igényeket kielégítő a Siegel Cooper és társai áruháza, melynek forgalma még nagyobb, mint a Wanemacker áruházé.

Ezen áruház földszintjén találjuk a szabadságoszobor kicsinyített, (de azért még óriási) mását, nagy vízmedence közepén, melybe a fő- és mellékalakokból vidáman csobog a mindig üdítő vizsugár, pedig itt ugyancsak szükség van minden talpalatnyi helyre, mivel naponként 2—300,000 ember fordult meg ezen üzletben, melynek évi forgalma mintegy félmilliárd dollárt meghalad, hisz mellékesen még saját bankja is van Siegel Cooperéknak. A személyzet nagysága dacára is kissé nehézkes a kiszolgálás, éppen a forgalom nagysága miatt. Teával, kávéval itt ingyen szolgálnak a látogatóknak, akik ezenkívül ugyanitt három vendéglő

fontos és nélkülözhetetlen tényezője és az a család, mely nem egyedül arra hivatott, hogy az iskolába járó ifjunak nevelési költségeit fedezze, s annak megélhetését biztosítsa, hanem igenis arra is, hogy igyekezzék tovább fejleszteni, erősíteni azt a sok szép és jót, mit az ifju az iskola falai között hall. Ne csak kenyeret adjon a szülő gyermeke kezébe, hanem gondoskodjék arról is, hogy lelkében termékeny talajra találjanak azok az elvek, melyeket az iskolai nevelés akar ebbe átültetni. S ez nemcsak a szülőkre nézve áll. Kötelező ez azok helyetteseire, a kosztadókra is, kikre a szülők nem egyedül azért bizzák gyermekeiket, hogy az ellátásukról gondoskodjanak, hanem, hogy szellemi és erkölcsi fejlődésüket is szemmel tartásuk s azt a maguk részéről is fejleszteni törekedjenek.

A családi nevelés az, mely megadja az alapot a gyermek tovább fejlődéséhez. Az iskolai nevelés bizonyára csak erősíteni fogja a gyermek igaz, őszinte törekvését a jó, a nemes célok iránt. De nehéz feladattal áll szemben és soha sem biztos munkájának eredményességéről akkor, ha a család nem tette meg kötelességét. A nevelésnek csak akkor lesz meg igazán az eredménye, ha család és iskola szoros egyetértésben iparkodnak az ifju szellemi és erkölcsi fejlődését biztosítani.

Hisszük és reméljük, hogy mindaz a mit elmondottunk, az visszhangra is talál!

HIREK

— **Eljegyzés.** Dr. Bugarszky Nenád kulai ügyvéd, eljegyezte Dr. Poppovits István zombori városi tisztii főorvos leányát, Milát.

— **Tanítónőválasztás.** Tataháza 13 pályázó közül Borovánszky Irénke urleány Kuláról választatott meg tanítónővé.

— **Pályázat jegyzői állásra.** Kerény nagyközségben megüresedett községi jegyzői állásra pályázat van kiírva. Pályázati kérvények f. hó 25-ének déli 12 órájáig nyújtandók be.

között is válogathatnak, de szeszest italt egyik vendéglőhelyiségben se mérnek. Aki vásárolni jön, ne zavarja meg agyát szeszest itallal, amely ellen folytatott háboru Amerikában máris nyomokat hagyott, mert csökkent a sör- és borfogyasztás. A Siegel Cooper cégnél a lifteken kívül mozgó járdák és lépcsők viszik a vásárlókat a magasabb emeletekre, mivel a liftek, bár lehet vagy 30, alig győznék a forgalom lebonyolítását. A lifteket csaknem mindenütt mosolygó ábrázatu négerkezek kezelik. Az ingyenszolgáltatmányok a teával és kávéval nincsenek még kimerítve, mert az áruház kocsijain a távolabbi villamos állomásig ingyen elviszik, akinek arra van dolga. A föl- és leszállásnál az áruház saját kirendelt detektívje segít. És nincs olyan áru, melyet itt kapni ne lehetne. A szóban levő cég tulajdonosai azonban már nem voltak megelégedve a forgalommal, melyet itt elérhetnek, ezért most szemben Greenhut Co. név alatt még egy áruházat nyitottak és egyes különlegességek, mint női konfektó, kész ruhák stb. ott még nagyobb választékban kaphatók, mint az eredeti üzletben. Más áruházak ismét más különlegességei vannak. Így kész férfiruhákat legjobb minőségben a Sax és társai áruházában kapni és mivel ott magam is megfordultam, megállapíthatom, hogy nincsen egész Magyarországon olyan ruhakészlet, mint ezen egy áruházban, ahol azonban élmi cikkektől eltekintve minden egyéb, de csakis finomabb minő-

— **Halálos végű baleset.** Tutyev István, kulai birtokos, 2 éves ménlovat akart kocsiába betanítani. Bérese vezette a lovat és a gazda a kocsin ült és tartotta a gyeplőt. A ló ugrándozott, a bérest ellökte és a kocsit magával rántotta az árokba. A gazda is kiesett a kocsiából de úgy látszott, hogy semmi baja sem történt. Újból kocsiára ült és a béres kezével vezette a lovat és így lakására ért. Tutyev még segítség nélkül lement a kocsirol. Oldalát fájlalta és panaszkodott feleségének, hogy úgy érzi, hogy meg fog halni. Az asszony kinevette és nem igen figyelt ura panaszára, ki rövid idő alatt belső elvérzés folytán meghalt. Kedden estefelé nagy részvét melletttemették.

— **Iskolai beiratások.** A kulai közs. iparostanonc-iskolában a beiratások az 1910-11-ik tanévre f. hó 19-24-ig d. u. 5-6 óráig tartatnak a csatornán inneni r. kath. elemi népiskolában. Fölvívom az inast tartó mestereket, hogy tanoncaikat fent jelzet idő alatt annál is inkább irassák be, mert ellenkező esetben azon eljárás, — mely az igazolatlan mulasztókkal szemben szokásos — fog ellenük folyamatba tétetni. Kula, 1910 szeptember 16. *Neszt Résző* igazgató.

— **A kolera elleni óvintézkedések** megtétele céljából Dr. Ormay Kálmán tb. megyei fő- és járásorvos elnöklété alatt a járási orvosi kar értekezletet tartott és elhatározták, hogy a járás lakóihoz magyar, német, szerb nyelvű a kolera elleni védekezés iránti hirdetményt fognak kibocsátani. A hirdetmény szövegezésével Dr. Balog Dezső óverbázi községi orvos bizatott meg. Ennek folytán a napokban a következő hirdetmény fog az egész járásban háziól-házra kiosztatni: Óvintézkedések a kolera betegség ellen. A kolera fertőző betegség, melynek csirái (bacillusok) az ember gyomrában és beleiben hányást hasmenést okoznak s igen sokszor halált okozók. Ezen csirák a hányadék és ürülék útján mindenféle uton s módon újra más ember szervezetébe jutván, — leggyakrabban ital, étel útján, — a betegséget továbbterjesztik. Ezen csirák forraló víz melegében életképességüket elvesztik. Tanácsos tehát: 1. Kolerás vagy koleragyanus beteggel nem érintkezni s oly vidékre nem utazni. 2. Megszokott mérsékletes és józan étrendet és életmódot folytatni. Kerülendő minden mi emésztési zavart okoz, tehát a sok és nehezen emészthető ital és étel. 3. Kolerás időben a nyers és meg nem főtt ételek és italok (vaj, tej, gyümölcs, sajt stb.) élvezete kerülendő, mert nincs kizárva, hogy kolerás ember vagy ápolója házából került ki. 4. Csak ártézi, vagy annak hiányában forralt vizet használ-

ságban is kapható. A férfiruhák ára a 10 dollárnál kezdődik és 40 dollárnál végződik, a választék tehát elég nagy, de alknak egyik üzletben sincsen helye. Amit valamiért kérnek, azt meg kell fizetni, vagy nincs vétel! A Tiffani cégnek is nagy áruháza van a legelőkelőbb Fifth Avenuen, kizárólag ékszer, majd magasabb ipari és tiszta művészeti tárgyakat árusítanak itt, de ezen óriási üzletben, melynek Párisban és Londonban is fiókja van, 10 dolláron alul még fogpiszkáló se kapható, ellenben bőven vannak kisebb vázák, dísz tárgyak is, melyekért a legnagyobb nyugalommal kér el az üzletben nagy udvariassággal kalauzoló, de mitsem kínáló vezető 20-tól 50,000 dollárnyi összegeket. Mi az egy amerikai nábobnak, ha valamire gusztusa van! Az Altmann & Co. áruház iparművészeti dolgokban már szerényebb igényeket is kielégíthet több millió dollár értékű készleteiben.

Magában Newyorkban tíz ilyen mindennek eladására berendezett áruház van, mely sok-sok ezer embernek ad kenyeret. Aki ezekbe viszi kész munkáját, melyet odahaza, vagy saját műhelyében állított elő, mindig számíthat arra, hogy megfelelő minőség esetén azonnal megkapja pénzét, mivel a depertemantok főnökei, az ugynevezett beyerok teljhatalmuak a bevásárlás terén is, amit az üzletek nagy méretei tesznek szükségessé. Az áruházaknak különböző emeleken saját postakivatalai is vannak a saját használatra és a közönség részére.

junk, de nemcsak italul, hanem mosakodás és evő, ivó edényeink tisztogatásakor is. Étkezés előtt mossuk meg kezeinket forralt vízzel. 5. A hatósági óvintézkedéseket saját és embertársaink érdekében tartjuk be. Kolerás ember hányadéka vagy ürüléke fertőtleníthető: 20% mésztejjel (1 kiló méshhez — apránként vízzel porítva — 4 liter vizet öntünk; csak frissiben használható, vagy csak jól eldugaszolva eltartható;) 5% carbol (1/2 deci tiszta carbol 1 liter vízre) vagy 0-10% sublimattal (1 gramm sublimat pastilla 1 liter vízre; csak orvosi rendelethez adják ki.)

— **Tüzeset.** Mult vasárnap éjjel leégett Tályai István kulai szolgabírói szolgahajtó nádas háza a Ferenc-csatorna sorában. A ház biztosítva volt. Ez alkalommal nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül, hogy a tűzoltóságunk legénysége bizony kis felkészítésre szorulna. A legénység legnagyobb részét jóvaló iparosokból áll, akiknek azonban legkevesebb a félteni valójuk, ellenben a gazdák sorából nem igen támogatják tényleges szolgálatunkat.

— **Állomás kibővítés.** Délbácska kereskedő népének évtizedeken át hangoztatott óhaját teljesítette a kereskedelemügyi kormány azzal, hogy a budapest-zimonyi fővonal egyik forgalmas állomását: Ókér vasuti állomást kibővített. Ókér, Kiskér, Ósöv, Ujsöv és Kölpény községek hiába kérelmezték már 30 év óta, hogy a nagyforgalmu Ókér vasuti állomás teheráru ki- és berakási helye kibővítették, míg végre a népének érdekeit igazán szívén viselő, agilis és fennkölt szellemű képviselő, Dr. Dungserszky Gedeon, a jelenlegi kereskedelemügyi kormány figyelmét e tarthatlan állapotra felhívta s közbenjárására el is rendelte a miniszter az állomásnak tetemes kibővítését. A kerületbeli községek most küldöttségileg akarják megköszönni népszerű képviselőjüknek eme nemes tettét. S. F.

— **Ujverbázi polgári leányiskola.** Az idén eddig 75 növendék iratkozott be, ezek között van 19 vidéki. Tavaly a tanulók száma 56 volt. A helybeliek mostanig 120 Kor. tandíjat fizettek, a vidékiek 80 K-át. Az iskola gondnoksága a tandíjat a helybeliek részére szintén 80 K-ra szeretné leszállítani, ami megtörténhetnék, ha a növendékek száma 80-ra emelkednék. Talán meglesz, miután a beiratások nincsen befejezve. B.S.

— **A szegedi gazdasági egyesület** e hó 25. és 26-án szőlő- és borkiállítás rendez, melyre a bejelentési határidő szept. 18-a. A kiállítás négy csoportra oszlik: hegyvidéki borok és szőlők, homoki borok és szőlők.

Hasonló, sőt még nagyobb áruházakat találni vidéken is. A nagyobb városokban még többet is. A kétmillió lakosságú Chicagóban, ahol a Marshal fil's nevű áruház méreteiben még tultesz a newyorkiakon is, mely legnagyobb áruháza széles e világnak, két olyan kicsinyben dolgozó áruháza van, mely leginkább megrendelésre dolgozik. Árjegyzékek alapján történnek a megrendelések, többnyire postán. Két ilyen cégnek külön egyezménye van a postával. Mivel naponként 50-70000 levelet és számlát küldenek el, melyeknek megírására az egyik ilyen üzletben 750 gépiró hölgy van alkalmazva, (ez nem amerikai tulzás) ezen leveleket nem bélyegzik le, mivel arra külön bélyegzőket kellene tartani, és a postánál is legalább 20-30 külön tisztviselő kellene ezen levelek lebélyegzésére. Ehelyett a leveleket megméri a postán és miként az amerikai újságok után, fontszámra fizeti meg az illető áruház a postai szállítási költséget. Akinek rendkívüli levelezése van, így egyezkedhetik itt a postával, melynek mintaszerűségéről alkalmam volt itteni tartózkodásom alatt meggyőződni. Ugyanazon tapasztalatokat tettem a telefontól is, melynek beszédét Newyorkban vagy félmillió beszélő állomásáról jóval jobban érttem, mint amikor nálunk helyi beszélgetéseket bonyolítanak le. A telefon előfizetési ára Newyorkban 4 dollár, de ezért csakis meghatározott számú beszélgetést lehet lebonyolítani és ha megtelik az előfizető kontója, azaz már lehívta (le-

— **Áthelyezés.** A földművelésügyi m. kir. minster a szőlészeti és borászati szolgálat érdekében Halász Lajos szőlészeti és borászati felügyelőt Szabadkáról Fehértemplomra, Suly Antal szőlészeti és borászati felügyelőt pedig Pécsről Szabadkára helyezte át.

— **Boldogasszonyfalva.** (Kertészlak építése) A községi kertészlak építési munkáinak biztosítására 1910. szeptember 11-én versenytárgyalást tartott. A bizottság a munkákat Vlah Zsivan boldogasszonyfalva kőművesnek adta át 3290 K-ért.

— **A közoktatásügyi minster** köszönete Vojnits főispánnak. Gróf Zichy János közkt. minster bajsai Vojnits István Bacs-Bodrogvármegye és Zombor város főispánjának a vármegyebeli szegénysorsu siketnéma gyermekek kiképezhetése érdekében tanusított fáradozásaiért és a szegedi siketnéma intézet erkölcsi támogatásáért, köszönetét és elismerését fejezte ki.

— **Zenta város** mozgalmat indított gimnáziumának államosítása végett s ez ügyben a zentai polgármester indokolt kérvényt intézett a minsteriumhoz.

— **A népszámlálás.** Most jelent meg a népszámlálás előkészítéséről és megejtéséről szóló rendelet, mely különös lelkiismeretességre hívja fel az illetékes tényezőket, különösen a kivándorlás és visszavándorlás jelenségeinek megfigyelhetése miatt. Mindenkinek kötelessége oda hatni, hogy feltétlenül való adatok mondassanak be s különösen az a helytelen feltevés oszlattassék el, mintha ez az összeírás is az adózás miatt történnék. Nem. Uj adókat kivetni a népszámlálásból szerzett adatok alapján nincs szándéka a kormányzatnak, amint hogy eddig sem tette, amikor népszámlálást tartott. A népszámlálás kizárólag azért történik, hogy nemcsak az ország sorsát intéző törvényhozási és kormányzati, de a művelt magyar közönségnek is szüksége van arra, hogy az állami és társadalmi feladatok kifizetéséhez és sikeres megoldásához, miszerint népességünk számbeli, gazdasági és kulturális erejét és egyéb fontos életviszonyait ismerje és ezt csakis az időnkénti népszámlálás útján szerezheti meg. Azért annak idején minden ember a maga körében is a legszigorubb lelkiismeretességgel legyen segítségére e munka végzésében, hogy minél tökéletesebb legyen ez az adatgyűjtés, melyet az e célra kirendelt számláló biztosoknak végezniök kell.

— **Pályázat orvosi állásra.** Bácsgyulafalva községben megüresedett községi orvosi állásra f. évi november 15-éig tartó határidővel ki van írva a pályázat.

káulizta, mint az amerikai mondja) maximumát, akkor kezdődnek a külön fizetéses beszélgetések, így mindenki maga ellenőrzi, hogy telefonját ne használják mások ingyen, vagy szépen elfogadják az öt centet, amennyit az utcákon, vagy a boltok helyiségeiben található telefon használatáért fizetni kell, melyen öt cent bedobása ellenében jönnek a keresett városrészszel kapcsolatba. Miként a telefont minden jobb vendéglő minden asztalsorán ott találjuk, ugyanígy vagyunk az írógépekkel. A szállodákban, a szálloda nagysága szerint megfelelő számú írógép áll rendelkezésre, ismét öt cent bedobása ellenében, vagy negyedórára, mely ha elmúlt, a bérletet újabb öt cent bedobásával kell megújítani.

Az áruházaknak a személyzet mellett legfontosabb segítőtársa a hirdetés, melyre milliókat költenek. A nagy napilapokban egész évre bérelnek bizonyos helyet és a vásárló közönség ezen hirdetésekből tudja meg, mely különlegességét hirdeti most az áruház, mely hirdetés nélkül el sem lehet. Amint Amerikában nincsen üzlet hirdetés nélkül, mely pedig itt rengeteg pénzbe kerül és a lapoknak fő jövedelmi forrását képezi. Olyan üzlet, vagy gyár, mely a közönségtől várja jövedelmeit és mely vagyont nem költené hirdetésekre, itt egyáltalán ismeretlen fogalom s az egyszerűen nem létezik, arról a közönség egyszerűen nem vesz tudomást. Így a hirdetés csaknem olyan terhet ró az üzlettulajdonosra, mint a helyiség bére,

— **A szerény betörök.** Ujverbáson szept. 15-én éjjel ismeretlen tettesek betörték Schulmann Fülöp szatócsházájába. Kiemelték az egyik ablakszárnyat, bemásztak és nagy-szerényen csak a kézipénztár fiókját 6 K-val együtt, valamint az ablakszárnyat vitték el. A zajra figyelmes lett az üzlettulajdonos, de mire az üzletbe sietett, a betörök messze jártak. Ezt megerősíti az is, hogy a feljelentés után azonnal nyomozni kezdtek a csendőrök és a pénztárfiókot és az ablakszárnyat a kulai uton találták meg. A tetteseket keresik.

— **A magyar posta leleményessége** a következő nem mindennapi esetből tűnik ki. Egy délvidéki városban lakó ügyvédnek levelet akart küldeni egy kliense, de az ügyvéd neve sehogysem jutott eszébe. A következő címzéssel küldte el a levelet: „Ügyvéd urnak, két fia van“ Ezután jött a város neve. A posta kitudakolta, hogy melyik ügyvédnek van két fia és a levelet késedelem nélkül kézbesítette.

— **A halak mint tifusz és a kolera** terjesztői. A mostani járványos világban némi aktualitásuk van azoknak a régebben végzett kísérleteknek, amelyek kimutatták, hogy a tifusz- és kolerabacillusai fertőzött vízben élő halak különböző szerveikben, elsősorban természetesen a bélcsatornájukban megtarthatják a betegségkókozó mikro-bákat. A tökéletes megfőzés, vagy sütés azonban teljesen elegendő a csirák megölésére. Sokkal fontosabb az a kérdés, hogy az ilyen fertőzött halak megfertőzik e a tiszta vizet, amelybe bevándorolnak. Ha ez így van, mindjárt megmagyarázódnának azok a vízi uton keletkezett járványok, amelyek a vízfolyás ellenében terjednek.

— **A pervesztes Magyarokanizsa.** Két évvel ezelőtt, mikor Magyarokanizsa nagyközség rendezett tanácsu várossá alakult át s a zentai közigazgatási járás kötelékéből kilépett, megtagadta a járási rendőrfelügyelő addigi fizetésének folyósítását. Azzal érvelt, hogy a rendőrfelügyelőnek eddigi hatáskörét, illetve teendőjét a rendőrkapitányság látja el s ezért a rendőrfelügyelői állást és annak javadalmazását a városi szervezési szabályrendeletből törölte. Lengyel József zentai járási rendőrfelügyelő azonban, arra hivatkozva, hogy ő, mint annak idején életfogytiglan választott községi alkalmazott, nem oka annak, hogy a község rendezett tanácsu várossá alakult át és bírói keresetet indított s a bíróság el is marasztalta a várost. Ugyancsak a közigazgatási fórumoknál tett felelősségek ügyében a közigazgatási bíróság is úgy ítélte, hogy a volt járási rendőrfelügyelő eddigi javadalmazása továbbra is folyosítandó a városi pénztárból.

melyet ezen áruházak el se bírnának, azért csakis saját házaikban boldogulhatnak. A Wanemaeker cég üzletházai egymagukban a bécsi Rotschild vagyonával érnek föl, amint az itteni gazdagok gazdagságáról táplált merész fogalmak még nem érik el a valóságot és az igazi gazdagság csakis az egymillió dollár évi jövedelemnél kezdődik. Lehet ilyen is vagy ötszáz Északamerikában, de nem mindegyiknek neve hatolt még át az Oceánra. Akik titkolják vagyontuk, azokat még itt se ismerik, de mivel az adószedés nem terjed a jövedelemre, csakis a birtokra (akár fekvőség, akár készpénz) rendszeren kifürkészik a vagyont és aki eltagadott valamit, azt csunyan megbüntetik. Ezért az nem igen vezet célra az adózásnál, melyről a keresők nagyobb része, iparosok és kereskedők is, mitse tudnak. Akiknek sok van, azok az állam- és városfenntartók, de olyan teher, amivel megnehezítenék az iparos és kereskedő existenciáját, az ismeretlen. A nagykereskedők és nagyiparosok pedig maguk is óvatossá és vigyáznak, hogy vagyontuk veszendőbe ne menjen. A nagy áruházakban sohase tudhatja az ember, nem-e hivatásos, vagy a Pinkerton-iroda detektívje az, aki kiszolgálja, mert minden valamire való üzlet tulajdonosa gondoskodik egyrészt arról, hogy összes alkalmazottai állandó rendőri felügyelet alatt legyenek, illetőleg hogy tudjanak arról, kivel érintkeznek és hol töltik idejüket és ezt rendszeren a Pinkerton detektív-iroda látja el több ezer

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappant

valódi csakis a **Schicht** névvel és a „szarvas“ védjeggyel!

— **Gözfürdői napok Kulán.** Vasárnap, hétfőn, szerdán, csütörtökön, szombaton férfiak; kedden és pénteken nők számára. — **Kádfürdők naponta** férfiak és nők számára. Fürdőnyitás reggel 6 órakor. Kádfürdő 7 órakor.

Árverési hirdetmény.

Alolított mint Boksán Jelenának — **Szákács Mihály** elleni végrehajtási ügyében a kulai kir. járásbírósnak 3153/tkvi 1910 számú végzésével kinevezett zárgondnok ennél közhírré teszi, hogy a nevezett végrehajtás szenvedettnek a kucorai határban fekvő tanyáján termelt és zár alá vett 2³/₄ lánynyi függő kukorica fermés f. évi **szeptember hó 23-án** d.e. 10 órakor Kucora községében nyilvános árverésen eladatik. A venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett termés készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek fog eladatni.

Kula, 1910 szeptember 16.

Tyurity István
zárgondnok

alkalmazottjával, akik az üzletben mint üzleti alkalmazottak helyeztetnek el és a többivel együtt dolgoznak és mennek előre fizetésben is, ismeretlenül, a legritkább esetben ismerik csak föl és akkor — kicserélik mással. A nagy áruházakban még a legnagyobb óvatosság mellett se kerülhetők el az apróbb tolvajlások, de a nagyobbaknál is a legóvatosabban kell eljárni, mert ha valakit csakis gyanu alapján motoznak meg és a lopott árut időközben már átsempézte bűntársához, olyan kártérítést íté meg a bíró az „ártatlan“ gyanusítottnak, mely még a milliomos tulajdonosnak is fáj. Ezért a rendőrségnek, detektíveknek ugyanolyan óvatosságot kell tanusítaniok, mint amilyen óvatossak az áruházi tolvajok. Csak annyit hozhattam volna el Amerikából, mint amennyit itt — egy napon szednek el Amerikában jogos tulajdonosától, könnyű szívvel fizetném ki Carnegie és a világ leggazdagabb emberének, a petroleum Rockefellernek szerepére vállalkozván, az én kedves szülővárosom adósságait. Mert amint mindenben nagy, imponáló, grandiózus ez az Amerika, bizonyos, hogy kiváló jellemei mellett leggazdagabb sötét alakokban is, mely alakok alatt nem értem éppen csak a fehérekkel itt csaknem azonos életet folytató és munkálkodást kifejtő négerket.

Lenkei Lajos

Ügyvédi irodaáthelyezés.

Dr. HILKENE LAJOS ügyvéd
Kulán irodáját — Honvédutca 350 sz.
g. kel. szerb paplak mellett — saját
házába helyezte át.

Gabona árak: Budapesten:			
Búza	—	—	9.97
Zab	—	—	7.96
Langert	—	—	6.05
Kulán:			
Búza	—	—	9.20
Zab	—	—	7.20
Langert	—	—	5.30

Az elismert legjobb legelterjedtebb
magyar napilap

AZ UJSÁG

Szerkesztőség, kiadóhivatal Budapest
Rákócziút 54. Főmunkatársak Herceg
Ferenc, Kenedi Géza, Kóbor Tamás,
Kozma Andor.

Felelős szerkesztő Gajáry Ödön.

Szerkesztő társ dr. Ágai Béla.

Előfizetési árak: 1 hónapra 2.40 K,
negyedévre 7 K, félévre 14 K, egész
évre 28 K.

PONGRÁCZ A. SÁNDOR

URISZABÓ DIVATTERME, KULÁN

Magyar, angol, skót gyártmányu

divat szövetek raktára

Műhímsést

slingelést legfinomabb kelméből is
elvéallal, kívánatra munkáért vi-
dékre is elmegy

Özv. Neuschwender Ferenczné
Kulán, Pázmán sor 5.

Tanulmányutamból: Budapest és
Berlínből visszatérve, Kulán és
környéke m. t. közönségének
szíves tudomására adom, hogy
Kulán (Berkovits-nyomda átel-
nében) úri divatszabó termet
nyitottam. Miatán a szabászatot
Berlínben tanultam, így hiszem,
hogy képes leszek t. rendelőim
igényeit minden tekintetben ki-
elégíteni. Meghívásra vidékre is
megyek. Szíves pártfogást kérve,
vagyok kiváló tisztelettel

TREUER PÉTER

úri divatszabó Kulán

14538 sz. 1910

Temesvári vásárhirdetés

Az idei Temesvári Szent Mihály
országos vásár f. é. szeptember 29-től
bezárólag október 3-áig fog meg-
tartatni.

Mindenféle állat felhajtása az or-
szágos vásárra szeptember 29-étől,
csütörtökön reggeli 5 órától kezdve
meg van engedve.

Temesvár, 1910 augusztus 27.

A városi főkapitányságtól

Beé Ferenc, főkapitány

1-2

RENCZ JÓZSEF

első délmagyarországi
rács- és vasipar-gyára
KULA (Bácsmegeye)

gyárt: díszes kivitelben

sir- és kert-rácsokat
templomkerítéseket
vasablakokat
vaskapukat stb.

Költségvetéssel és rajzzal
szívesen szolgál.

Versenyképes árak!

Árjegyzék kívánatra
ingyen.

Meghívó.

Az ujverbászi gyufagyár r.-t.
igazgatósága a tisztelt részvényeseket
a gyár irodájában, Ujverbáson 1910
szeptember 27-én d.u. 3 órakor meg-
tartandó

rendkívüli közgyűlésre

tisztelettel meghívja.

A közgyűlésen az alapszabályok 11.
§-a értelmében csak azon részvénye-
sek jelenhetnek meg, kik részvényei-
ket szelvényeikkel együtt a közgyűlés
előtt legalább 5 nappal a társaság
pénztáránál Ujverbáson leteszik. Er-
ről elismervény állítatik ki, mely a
közgyűlésen való megjelenésre és a
részvényeseknek biztosított jogok gya-
korlására igazolásul szolgál.

A közgyűlés tárgysorozata a követ-
kező:

1. Igazgatóság jelentése a gyár és
üzeme megtörtént kibővítéséről.
2. Az ennek következtében szük-
séges alaptőke felemelés 100,000 ko-
ronáról 280,000 koronára.
3. Az alapszabályok 4. §-ának meg-
változtatása.
4. Esetleges indítványok.

Ujverbász 1910 szept. 14.

Tisztelettel

Az igazgatóság

BENZIN-MOTOR

üzemben — 10 lóerejű —
jutányos áron eladó.

3-5

Bővebbet a kiadóban.

Ifj. ÁBEL JÓZSEF

ANGOL SZABÓ KULÁN

T. C. Tisztelettel értesítem, hogy
őszi és téli magyar és angol
divatszöveteim megérkeztek.

Különös kedvező bevásárlásom által ama
kellemes helyzetben vagyok, hogy remek
őszi és téli öltönyöket, felöltő s téli kabá-
tokat már 20 frt-tól modern kivitelben
készítek. Kérem, mielőtt ruhaszükségletét
máshol megrendelné, szöveteim valódisá-
gáról és olcsó áraitól meggyőződni szí-
veskedjék. Jó munkáért szavatolok.

Vidéki meghívásra személyesen jövök.

Aki egészségét megóvni akarja

az kizárólag a THÉ MARSCHAL higiénikus

SZIVARKA-HÜVELYT

használja. Teljesen szag- és hamúmentes.

Kapható TREUER GYÖRGY

vegyeskereskedésében, Kulán

3 Széchenyi út 730

JURSZIK JÁNOS KULÁN

Üveg, porcellan, tükör, kép
és china-ezüst áru raktár

1725 sz. 1910

Bácskeresztur községtől

Árverési hirdetmény

Bácskeresztur község előljárósága a
megyei alispáni hivatalnak 25448/1910
számú rendelete alapján ezennel köz-
hírré teszi, miszerint a község tulaj-
donát képező 332a öisz. nagyven-
deglő épületet mely áll: 7 szoba, 1
nagyáncsterem, konyha, kamara, pince,
fedett tekepálya, jégverem, felszer, kert
és egy melléképületből (istálló és
konyha) 1910 október 8-án nyilvános
árverésen örök áron a legtöbbet
igérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár: 28000 K, mely áron
alul az épület árverés alá nem bocsáj-
tatik. Bánatpénz 1400 K.

Az árverés eredménye vevőre azon-
nal, a községre azonban csak a kép-
viselőtestület és a megyei törvényha-
tóság jóváhagyása után kötelező.

A vételár 10 év alatt fizetendő le,
előlegesen fizetendő 5%-os kamat
mellett. A letett és a vételár 10%-ra
kiegészítendő, bánatpénz a legutolsó
félévi részletbe lesz betudva.

A részletes árverési feltételek a hi-
vatalos idő alatt a jegyzői irodában
betekintethetők.

Bácskeresztur, 1910 szeptember 3.

2

Előljáróság

ŐSZI FÉRFIÖLTÖNYÖK

készülnek mérték után, remek szabás-
és divatos-kivitelben, ugyszintén fel-
öltők bel és külföldi finom szövetekből

BISCHOF FERENC Alapítva 1894

SZABÓ ÜZLETÉBEN KULÁN